МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії

Затверджено
На засіданні кафедри бібліотекознавства і бібліографії Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 18 січня 2021 р.)

Зав. кафедри бібліотекознавства і бібліографії, доц. Демчук Н. Р.

Силабус з навчальної дисципліни «Бібліотекознавство», що викладається в межах ОПП (ОПН) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Львів 2021 р.

Силабус курсу
Бібліотекознавство
2020–2021 навчальний рік

Назва курсу	Бібліотекознавство
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра бібліотекознавства і бібліографії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 “Культура і мистецтво”, 029 “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа”
Викладачі курсу	Мудроха Валентина Олександрівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри бібліотекознавства і бібліографії
Контактна інформація викладачів	valentyna.mudroha@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Для отримання он-лайн консультації необхідно звернутися на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Навчальна дисципліна «Бібліотекознавство» об’єднує основні елементи сучасного професійного світогляду та забезпечує фундаментальну професійну підготовку майбутніх інформаційно-бібліотечних фахівців, а також забезпечує оволодіння теоретико-методологічними основами організації діяльності та управління в бібліотеках та бібліотечних системах, теоретичними знаннями та практичними навичками з питань методології та методики бібліотекознавчих досліджень,
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Бібліотекознаство» є нормативною дисципліною зі спеціальності 029 “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа” для освітньої програми першого (бакалаврського) рівня освіти, яка викладається в I та II семестрах в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Мета вивчення нормативної дисципліни «Бібліотекознавство» – формування системи сучасних теоретичних, методичних та емпіричних знань про бібліотеку та бібліотечну систему, їх роль у суспільстві, функції, структурно-функціональні моделі та сучасне уявлення про бібліотеку, сутність системної організації бібліотеки, яка базується на принципах розвитку цього соціального феномена з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності.
Література для вивчення дисципліни	**1.** Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. –1995. –№ 7. – С. 45–52; В ред. Закону № 5461-17 від 12.12.2012. –Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80. **2.** Про інформацію: Закон України № 2657-XII від 2.10. 1992 [Електронний ресурс]. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text (дата звернення: 18.07.2020). **3.** Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. № 2778-

17 // Відом. Верхов. Ради України. –2011. –№ 24. –Ст. 168; В ред. Закону № 5461-17 від 12.12.2012. –Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/ laws/show/2778-17.

4. Стандарти з інформації, бібліотечної і видавничої справи за станом на 01.06.2019 : бібліографічний покажчик / Державна науково-технічна бібліотека України. – Київ : ДНТБ, 2019. –15 с. – Режим доступу : https://dntb.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%92%D0%A1-2019.pdf.

5. Аксьонова Н. Інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек як суб'єкта стратегічних комунікацій у задоволенні суспільно-державних запитів // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2019.–Вип. 53. – С.172–184.

6. Бібліотекознавство: теорія, історія, організація діяльності бібліотек : підручник / ред. В. О. Ільганаєва, М. С. Слободяник. – Харків : Основа, 1993. – 178 с.

7. Бірюкова Т. Л. Структурно-функціональний аналіз документно-комунікаційного інституту на прикладі бібліотеки / Т. Л. Бірюкова, В. Г. Спрінсян // Вісник Харківської державної академії культури. – Харків, 2013. – Вип. 41. – С. 76–82.

8. Васильченко М. Бібліотечна справа: методологічні основи / М. Васильченко // Бібліотечний форум України. – 2011. – № 1. – С. 2–8.

9. Васильченко М. П. Основні етапи розвитку харківської наукової школи бібліотечного фондознавства / М. П. Васильченко, Н. М. Кушнаренко, А. А. Соляник // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. пр. – Харків, 2011. – Вип. 34. – С. 98–107.

10. Воскобойнікова-Гузєва О. Дискусійні питання розвитку теорії і методології бібліотекознавства / О. Воскобойнікова-Гузєва // Бібліотечний вісник. – 2007. – № 2. – С. 3–9.

11. Воскобойнікова-Гузєва О. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України : генезис, концепції, модернізація : монографія / О. Воскобойнікова-Гузєва ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : Академперіодика, 2014. – 362 с.

12. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Розвиток прикладних і теоретичних аспектів українського бібліотекознавства: проблеми та перспективи / О. В. Воскобойнікова-Гузєва // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 21–23 трав. 2007 р. / Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. – Київ, 2007. – С. 72–74.

13. Гончаренко М. Бібліотечна статистика у контексті міжнародних стан дартів: наукові підходи та бібліотечна практика / Маріанна Гончаренко, Ганна П'яткова // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2018. – № 1 (11). – С. 9–10.

14.Горбань Ю. Бібліотечне фондознавство – культурне надбання нації // Вісник Книжкової палати. – 2019. – № 7. – С. 17–19.

15. Горова С. Розвиток соціальних комунікацій у контексті задоволення інформаційних потреб особи // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2019. – Вип. 53. – С. 40–52.

16. Закіров М. Актуалізація проблеми еволюції соціально-

комунікаційної функції бібліотек // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. – Київ, 2019. – Вип. 53. – С. 29–39.
17. Ільганаєва В. О. Бібліотекознавство : конспект лекцій для студентів факультету бібліотекознавства та інформатики спеціальності 7.020102 «Бібліотекознавство та бібліографія» / В. О. Ільганаєва. – Харків : [б. в.], 1998. – 69 с.
18. Каліберда Л. Загальне бібліотекознавство : навч. посібник / Л. Каліберда. – К. : [б. в.], 1998. – 192 с.
19. Карташов Н. С. Общее библиотековедение : учебник : в 2 ч. / Н. С. Карташов. В. В. Скворцов. – Москва : Изд-во МГУК, 1996. – Ч. 1. – 89 с.; Ч. 2. – 257 с.
20. Ковальчук Н.В. Концептуальна модель документаційного забезпечення управління бібліотекою в сучасних умовах / Н.В. Ковальчук // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2019. – № 2. – С. 55–62. – Режим доступу : http: / /journals.uran.ua/bdi/article/view/175861/176424.
21. Копанаєва В.О. Концептуальна модель бібліотеки в середовищі цифрової науки // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2019. – № 4. – С. 6–13.
22. Кунанець Н. Е. Інформаційно-бібліотечне обслуговування користувачів з особливими потребами: історія та сучасність : монографія / Н. Е. Кунанець. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2013. – 440 с.
23. Медведєва В. Значення бібліотечно-інформаційних продуктів у контексті наукової діяльності бібліотечних установ // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2019. – Вип. 53. – С. 66–74.
24. Натаров О. Інформаційно-аналітичні продукти бібліотек як засіб популяризації української науки // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2019. – Вип. 53. – С. 119–144.
25. Пальчук В. Інформаційно-аналітичні технології бібліотек у розвитку стратегічних комунікацій // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2019. – Вип. 53. – С. 53–65.
26. Пестрецова Л. Особливості комплектування фонду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у 1991–2000 рр. // Бібліотечний вісник. – 2018. – № 5. – С.15–21.
27. Пестрецова О. О. Правові фонди та колекції сучасних бібліотек: формування, розвиток / О.О. Пестрецова // Вісник Одеського національного університету. Серія Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – Одеса, 2017. – Т. 22, Вип. 2 (18). – С. 106–113.
28. Соколов В. Бібліотечна валеологія: на шляху становлення нового напрямку бібліотекознавчих досліджень та інформаційно-бібліотечної діяльності / Віктор Соколов // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2017. – № 2. – С. 2–11.
29. Соколов В. Бібліотечна політологія: становлення нової галузі бібліотекознавчих досліджень / Віктор Соколов // Вісник Книжкової палати. – 2017. – № 9. – С. 17–20.
30. Столяров Ю. Н. Энциклопедическое определение библиотековедения / Ю. Н. Столяров // Библиотековедение. – 1998. – № 1. – С. 54–64.

	31. Швецова-Водка Г. Бібліотекознавство в системі наук ноокомунікологічного циклу: термінологічний аспект// Бібліотечний вісник. – 2019. – № 5. – С. 3–12. **32.** Швецова-Водка Г. М. Соціальна інформаційна комунікація як об'єкт ноокомунікології // Бібліотечний меркурій. – 2019. – №2 (22). – С. 230–243. **33.** Project and Innovation Activity of Libraries / H. Bilovus, V.Mudrokha, K.Pavliuk, P.Kazimi // International Workshop IT Project Management 2020. – S. 58–70. – Access mode: http://ceur-ws.org/Vol-2565/paper6.pdf
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	64 години аудиторних занять, з них 32 години лекцій, 32 години практичних занять та 56 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: **знати**: законодавчі норми держави та основну термінологію у галузі бібліотекознавства; понятійно-категоріальний апарат бібліотекознавства; об'єкт, предмет, функції, концепції, структуру бібліотекознавства; основні факти з історії розвитку бібліотекознавства; структуру сучасної бібліотеки як соціального інституту, її функції; компоненти бібліотеки як структурно-функціональної і технологічної системи; основні типи і види бібліотек; особливості організації бібліотечної справи в Україні та управління нею; основні бібліотечні системи і мережі, принципи взаємодії між бібліотеками. **вміти**: визначати структуру, об'єкт і предмет бібліотекознавства, його місце в системі документно-комунікаційних наук; оперувати бібліотечними термінами; добирати дослідницькі методи для конкретного бібліотекознавчого дослідження; володіти методикою технологічного проектування бібліотечних виробничих процесів; визначати основні види і типи бібліотек, аналізувати їхні функції, співвідносити завдання бібліотек різних видів із державною бібліотечною політикою; виявляти особливості бібліотек і бібліотечних мереж, налагоджувати взаємовигідну співпрацю між бібліотеками різних систем і відомств; розуміти необхідність маркетингу та пропагування бібліотеки в сучасних умовах. застосовувати на практиці отримані знання.
Ключові слова	Бібліотекознавство, державна політика в галузі бібліотекознавства, бібліотека, система, дослідження, інформаційно-бібліотечна установа, структура, організація діяльності, новітні технології, користувач.
Формат курсу	Очний, дистанційний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації.
Теми	**Тема 1.** Законодавчі норми в галузі бібліотечної справи України. Державна політика у галузі бібліотечної справи в Україні. **Тема 2.** Основні принципи та наукові засади методології бібліотекознавства. **Тема 3.** Структура сучасного бібліотекознавства та основні напрями досліджень. **Тема 4.** Українське бібліотекознавство: стан та перспективи розвитку **Тема 5.** Бібліотека як система. Структурні елементи бібліотеки: документ, користувач, бібліотекар, матеріально-технічна база. **Тема 6.** Бібліотечна діяльність: зміст та об'єкти.

	Тема 7. Бібліотечна технологія як сукупність циклів, процесів та операцій, що забезпечують функціонування бібліотеки **Тема 8.** Класифікація бібліотечних структур. Організаційна структура бібліотеки, її різновиди. **Тема 9.** Суть, значення, мета, принципи і функції управління бібліотекою. **Тема 10.** Бібліотечна система України. **Тема 11.** Управління бібліотечною справою в Україні **Тема 12.** Бібліотечний фонд як підсистема бібліотеки. Тематична і видова структура, кількісний і якісний склад, види. Функції бібліотечного фонду. Взаємодія з іншими підсистемами бібліотеки **Тема 13.** Користувач як підсистема бібліотеки. Типологія користувачів. Функції користувачів бібліотеки. **Тема 14.** Бібліотекар як підсистема бібліотеки. Функції бібліотекаря. **Тема 15.** Проблеми і перспективи розвитку бібліотечної справи в Україні. **Тема 16.** Науково-дослідницькі бібліотекознавчі центри в Україні. Детальніше у формі СХЕМИ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит, усна форма
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально- тематичним планом
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни становить за поточну успішність 50 балів, на іспиті 50 балів. Поточний контроль охоплює оцінювання роботи студента на практичних заняттях та виконання самостійної роботи. Підсумкова максимальна кількість балів 100. **Академічна доброчесність**: Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході практичних занять, на іспиті. Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за підсумкове опитування (іспит). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними

	пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.
Питання до іспиту	**1.** Законодавчі норми в галузі бібліотечної справи України. **2.** Основні етапи розвитку бібліотекознавства як науки. **3.** Методологія бібліотекознавства. **4.** Терміносистема сучасного бібліотекознавства. **5.** Законодавче обґрунтування поняття «бібліотека» та суміжних понять**.** **6.** Бібліотека як соціальний інститут. **7.** Бібліотека як система. Структурні елементи бібліотеки: документ, користувач, бібліотекар, матеріально-технічна база. **8.** Поняття «Бібліотечна діяльність» : зміст та об'єкти. **9.** Бібліотечна технологія та її складові. **10.** Організаційна структура бібліотеки, її різновиди. **11.** Класифікація і типологія бібліотек України. **12.** Особливості організації та функціонування бібліотечної системи України. **13.** Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи. **14.** «Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року "Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України" **15.** Бібліотечно-інформаційні продукти і послуги як результат діяльності бібліотеки. **16.** Інформаційно-комунікаційні технології у бібліотеках. **17.** Основи управління бібліотекою, його суть та методи. **18.** Планування бібліотечної роботи. **19.** Нормування праці в бібліотеках. **20.** Бібліотечна статистика. **21.** Впровадження новітніх технологій у роботу бібліотек. **22.** Науково-дослідна робота бібліотек, основні напрями. **23.** Українська бібліотечна асоціація і її роль в управлінні бібліотечною справою України. **24.** Характеристика міжнародних бібліотечних організацій. **25.** Професійні об'єднання та асоціації в бібліотечно-інформаційній сфері. **26.** Бібліотечна політика в контексті інформаційних, культурних, освітніх пріоритетів України.